

likероводоchnoj otrasli pishhevoj promyshlennosti [Scientific and technical progress in alcohol and alcoholic beverage industry], pp.126-131 (in Russ.).

9. Polyakov, V.A. & Rimareva, L.V. (2013). Scientific support of innovative development of the alcohol industry in a way of integration into the world economy. *Proizvodstvo spirta i likerovodochnyh izdelij [Production of alcohol and alcoholic beverages]*, no. 1, pp. 4-8 (in Russ.).

10. Apk-Inform, 2004. *The project of standard for wheat for export*. Available from: <<http://www.apk-inform.com/ru/exclusive/opinion/17979#. WTf1Y9Lyt8>> (Accessed 5 June 2017).

УДК 338.43:504

А. В. Андрейченко, к.е.н., доцент,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова,
м. Одеса

ВЧЕННЯ ПРО НООСФЕРУ ТА ПРОБЛЕМА ВПРОВАДЖЕННЯ БЕЗВІДХОДНОГО АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

Анотація

Досліджується вчення про ноосферу у взаємозв'язку з проблематикою впровадження безвідходного виробництва в АПК. Визначено, що вищою формою раціонального природокористування є така діяльність людини, яка практично повністю використовує природні ресурси, не породжує забруднення і відходи і в кінцевому підсумку все знову повертає природі, не порушуючи її стану. Обґрунтовується, що ноосферно-орієнтована функція наукових знань особливо актуальна при виборі форм і методів модернізації агропромислового виробництва. Доведено, що одним із шляхів ефективного розв'язання проблеми оптимального споживання природних ресурсів та охорони навколишнього середовища є впровадження екологічно нешкідливого безвідходного виробництва в агропромисловому комплексі, що забезпечує якісні соціо-економіко-екологічні перетворення сучасного суспільства.

Ключові слова: ноосфера, біосфера, АПК, безвідходне виробництво, ресурсозбереження, екологія.

А. В. Андрейченко, к.э.н., доцент,
Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова,
г. Одесса

УЧЕНИЕ О НООСФЕРЕ И ПРОБЛЕМА ВНЕДРЕНИЯ БЕЗОТХОДНОГО АГРОПРОМЫШЛЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА

Аннотация

Исследуется учение о ноосфере во взаимосвязи с проблематикой внедрения безотходного производства в АПК. Определено, что высшей формой рационального природопользования является такая деятельность человека, которая практически полностью использует природные ресурсы, не порождает загрязнения и отходы и в конечном итоге все снова

возвращает природе, не нарушая ее состояния.

Обосновывается, что ноосферно-ориентированная функция научных знаний особенно актуальна при выборе форм и методов модернизации агропромышленного производства. Доказано, что одним из путей эффективного решения проблемы оптимального потребления природных ресурсов и охраны окружающей среды является внедрение экологически безвредного безотходного производства в агропромышленном комплексе, обеспечивающего качественные социо-экономико-экологические преобразования современного общества.

Ключевые слова: ноосфера, биосфера, АПК, безотходное производство, ресурсосбережение, экология.

Постановка проблеми. Однією з головних проблем людства у ХХІ столітті залишається проблема деградації навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів. Економічний розвиток, що диктується потребами швидко зростаючого населення планети, в умовах сучасних ресурсоємних технологій призводить до зміни її вигляду і заподіює непоправної шкоди біосфері.

Вищою формою раціонального природокористування є така діяльність людини, яка практично повністю використовує природні ресурси, не породжує відходів та не порушує стан природи. Сучасне становище у сфері ресурсоспоживання та масштаби відходів в агропромисловій сфері приводить до висновку про те, що одним із шляхів ефективного розв'язання проблеми оптимального споживання природних ресурсів та охорони навколишнього середовища є впровадження екологічно нешкідливого безвідходного виробництва в АПК.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми взаємовідносин людини і природи цікавлять вчених з давніх часів: філософ Анаксимандр (610-547 до н.е.) став автором першої філософської праці грецькою мовою «Про природу»; до 242 р. до н.е. індійський імператор Ашока розробив едикти (декрети), які наказували охороняти риб, тварин, ліси; англійський король Едуард I (1239-1307) з 1272 р. спеціальним законом заборонив опалювати будинки Лондона кам'яним вугіллям, тому що місто задихалося від кіптяви; Петро I (1672-1725) став автором перших указів про охорону природного середовища в Росії; французький філософ Огюст Конт (1798-1857) в своїх творах розглядав систему «географія людини – екологія людини – соціологія» [1, с. 5].

Багатогранна проблематика взаємодії людини як соціо-природної істоти та навколишнього світу розглядалася у працях А. Бергсона, В. І. Вернадського, Е. Ле Руа, П. Тейяр де Шардена, В. П. Казначеева, М. М. Моїсеева, Б. С. Соколова, К. Е. Ціолковського, О. Л. Чижевського, Дж. Хатчісона, С. М. Шугріна, О. Л. Яншина та ін.

А. Бергсон наголошував на нероздільності між теорією пізнання і теорією життя. Він поклав початок цілому науково-філософському напрямку – вченню про ноосферу, відкривши тотожність між природою, яка розвивається, та науковим пізнанням, що відображає цей розвиток. В. І. Вернадський беззастережно прийняв поняття ноосфера, наповнивши його природничонауковим і емпіричним змістом [2, с. 4]. В. І. Вернадський відзначав, що людина, як і все живе, може мислити і діяти в планетному аспекті тільки в сфері життя – у біосфері, у певній земній оболонці, з якою вона нерозривно, закономірно зв'язана і піти з якої вона не може [3, с. 35].

М. М. Моїсєєв вказував на існування палітри власних інтересів і цілей, часто суперечливих прагнень, які і є тим фоном, на якому розгортається будь-яка виробнича діяльність, що визначає взаємовідносини природи і суспільства. Може бути, навіть більше – це той прихований механізм, який розкручує всю виробничу машину, визначає всі дії людей. І без його дослідження, без знань того, як можна на нього впливати, без ясного розуміння його ролі в житті суспільства і можливості його використовувати, різні прогнози економічного та екологічного розвитку і планування стають необґрунтованими. М. М. Моїсєєв акцентував увагу на тому, що людині належить розумно використовувати ті потенційні можливості, які дала їй природа, а для цього їй знадобиться певна загальнопланетарна стратегія [4, с. 7, 273].

Зосереджуючи увагу на проблемі взаємозв'язку та взаємозалежності між людиною та природою і необхідністю вирішення завдання раціонального природокористування в поєднанні з ефективним зниженням негативного впливу промислового виробництва на біосферу загалом, науковці не приділяють належної уваги питанню послідовної екологізації всіх ланок агропромислового виробництва.

Постановка завдання. Мета роботи полягає у дослідженні вчення про ноосферу у взаємозв'язку з проблемою розвитку безвідходного агропромислового виробництва.

Виклад основного матеріалу. Впровадження у господарську діяльність безвідходних ресурсо- і енергозберігаючих технологій забезпечує максимально повне, раціональне використання ресурсів, що є основою підвищення ефективності виробництва й дозволяє комплексно вирішувати проблему ресурсозабезпечення економіки і охорони навколишнього природного середовища [5, с. 290].

Безвідходні технології та інші природоохоронні дії, як вказував

М. М. Моїсєєв, є абсолютно та життєво необхідними. Водночас вчений наголошував на тому, що самі по собі такі дії не здатні вирішити проблему рятівних взаємовідносин Людини і Природи. Потрібно набагато більше. При поточній незбалансованості виробництва і споживання з природними циклами біосфери подібні заходи допоможуть лише виграти деякий час для більш радикальної перебудови, якій, можливо, доведеться торкнутися і структури самих біосферних циклів. А таку перебудову не можна почати без досить цілісної всеохоплюючої концепції того, що називається місцем Людини у Всесвіті [4, с. 11].

Забезпечення спільного гармонійного розвитку природи і суспільства є центральною проблемою теорії розвитку ноосфери, а вироблення спільної стратегії людства, що має на меті її забезпечення, посідає найважливіше місце в колективних зусиллях всіх країн земної кулі [4, с. 307]. Оскільки поняття «ноосфера» характеризує спрямованість змін, що відбуваються в біосфері під впливом людей, воно має велике світоглядне значення як в теорії, так і в організації практичної діяльності [6, с. 32].

Поняття ноосфера (з грец. *noosphere*: *noos* – розум і сфера – шар) пішло від розуміння розумної ролі, статусу *Homo sapiens* в біосфері Землі – спільного дому життя поколінь людства. Ідея ноосфери викликає зростаючий інтерес у вчених різних спеціальностей. Ноосферно-орієнтована функція наукових знань особливо актуальна в умовах стратегічного планування та управління, виборі форм і методів модернізації в політиці, науці та освіті, розвитку структур виробництва [2, с. 4, 7].

Вагомий вклад у розвиток вчення про ноосферу зробив А. Бергсон. Згідно з його поглядом, інтелект здатний розуміти живе, органічне, лише перетворивши його в мертве, механічне, бо він має суто практичне призначення – формувати і фабрикувати неорганізовану матерію. Людина «*homo faber*» (людина, що створює знаряддя), за допомогою свого розуму виробляє різні штучні пристосування, механізми і машини, що як би продовжують її органи, екстеріорізуючі, що виносять поза її здібності – із щораз більшим множенням їхніх можливостей і міці. Саме це положення Бергсона, що акцентує на ролі інтелекту та інтуїції людини для створення нового середовища проживання, організованого на принципах розуму, породило у Е. Ле Руа і П. Тейяра де Шардена нові ідеї, які стали потім концепцією ноосфери [7, с. 38].

Сам термін «ноосфера» був запропонований одним із послідовників А. Бергсона – французьким філософом Е. Ле Руа. У 20-х роках ХХ ст.

Е. Ле Руа, прослухавши курс лекцій В. І. Вернадського в Сорбонні, спробував в наступні роки поєднувати ідеї про еволюцію біосфери і геологічне значення людської діяльності з уявленнями про визначальну роль ідеального, духовно-спірітуалістичного «пласта» дійсності [8, с. 7].

У 1920-1950-х рр. поняття ноосфери поряд з Е. Ле Руа використовував французький філософ і антрополог П. Тейяр де Шарден. Шарден знайшов сполучну ланку між усім неживим, живим і мислячим: це – наявність енергії: тангенціальної, прояв якої бачать усі, і радіальної, невидимої, а точніше – лише розумоосяжної, що виражає себе в прагненні до створення і зростання індивідуальності, «самості» будь-яких рівнів і форм руху природи. Кожна частка Універсуму розуміється Тейяром як духовно-матеріальна [9, с. 226].

Оцінюючи вплив соціальної діяльності і наукового знання людства на природне оточення, В. І. Вернадський створив вчення про перехід біосфери в ноосферу – наступному періоді розвитку планети Земля і навколопланетного простору. У цьому вченні найглибше в природничо-науковому сенсі висловилася проблема взаємозв'язку природничо-природних і соціально-історичних процесів, взаємозалежності кісної речовини та живої речовини планети відносно цілеспрямованої діяльності людини, що набуває в ході звершення наукових і технічних революцій геологічну міць [8, с. 5].

Віра В. І. Вернадського в здатність людини, людської цивілізації екологічно безпечно користуватись природними ресурсами, науково обґрунтовано ставитись до природи і поступово вдосконалювати її в потрібному для людини напрямі призвела до висновку про вищий етап розвитку біосфери, її переходу в ноосферу – сферу людського розуму. Він вважав, що негативні аспекти людської техногенної діяльності є тимчасовими і мають бути переборені [10, с. 14].

Концепція ноосфери В. І. Вернадського та її сучасна розробка істотно розширюють наші знання про закономірності управління природничо-історичними процесами в інтересах людства. У вченні про ноосферу намічаються шляхи розвитку і використання природних сил в інтересах самої людини, зростання продуктивності суспільної праці, раціонального природокористування, збереження і розвитку здоров'я людей [8, с. 6].

Зауважимо, що М. М. Моїсеєв, який вніс вагомий вклад у сучасний розвиток вчення про ноосферу, стоїть на позиції, що було б великим спрощенням вважати, що В. І. Вернадський, говорячи про неминучість перетворення біосфери в ноосферу, уявляв собі, що цей процес може

відбутися як би автоматично. Навпаки, В. І. Вернадський не забуває про труднощі і перепони, що стоять на цьому шляху: «У геологічній історії біосфери перед людиною відкривається величезне майбутнє, якщо вона зрозуміє це і не буде застосовувати розум і свою працю на самознищення» [11, с. 509]. З точки зору М. М. Моїсеєва, для того щоб людство могло вступити в епоху ноосфери і забезпечити тим самим свій майбутній розвиток, необхідно, щоб воно знайшло здатність так регулювати і направляти свої дії, щоб вони не порушували умов екологічного імперативу. Але цій вимозі можуть, ймовірно, задовольняти різноманітні форми громадської організації та виробничої діяльності [4, с. 232].

Людина стала принципово новим чинним агентом в біосфері. Вона вводить в неї нові джерела енергії, нові перетворюючі її сили. Вона відкриває дію вогню і починає планомірно використовувати його силу для перетворення біосфери. Поступово випаляються великі площі заради створення сільськогосподарських угідь – агроценозів. Вогонь застосовується для приготування їжі, що дало можливість збільшити кількість продуктів харчування, підвищити їх ефективність. Людина вчиться застосовувати силу пара, відкривається техніка використання енергії електромагнітного поля, у великих масштабах використовуються вугілля і нафта, відкривається енергія радіоактивного розпаду і енергія термоядерного синтезу. Міць дії людини в біосфері незмірно зростає. Процес цей можна уподібнити вибуху. Одночасно, як наслідок цього вибуху активності, сильно порушується система рівноваг у біосфері, різко посилюються негативні зв'язки людини і створеного ним техногенного світу з іншим живим світом біосфери. Людська діяльність, що стихійно розвивається, виявилася колосальною руйнівною силою в біосфері. Тепер людина повинна поставити під контроль наукової думки свою власну міць, повинна усвідомити своє місце, свою функцію в біосфері, її взаємодія з рештою біосферою повинна бути симбіотичною [12, с. 250-251].

В економії ресурсів і енергії та переході до екологічно більш дешевих форм споживання вбачав основний шлях до загального підйому добробуту С. М. Шугрін. Науковець торкається проблеми відходів, відзначаючи, що поки техногенні потоки мали малу потужність в порівнянні з природними, біосфера справлялася з їх переробкою. Згодом техногенні потоки вже можна було порівнювати з природними, а за деякими параметрами вони сильно перевершували останні. Через це людина змушена брати на себе переробку все зростаючого обсягу відходів, для чого знову-таки потрібна енергія та ін. С. М. Шугрін приходять до висновку про створення нової,

незвичної для нас реальності, де не існує суто технічних рішень нових проблем, хоча, звичайно, будь-яке рішення має підкріплюватися відповідними технічними засобами. На перше місце висувається проблема нової людини – проблема нових стимулів і нового мислення, проблема нової політики і соціальної психології, проблема інформованості [12, с. 390-391].

На необхідності створення нових, екологічно безпечних технологій задля задоволення потреб суспільства в умовах сучасних екологічних труднощів наголошував також М. М. Моїсєєв [4, с. 308], підтверджуючи безпосередній зв'язок між збереженням екологічної рівноваги в біосфері та процесом виробництва. Ці висновки справедливі і для виробничої діяльності в АПК, яка повинна забезпечувати якісні соціо-економіко-екологічні перетворення сучасного суспільства.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Вчення В. І. Вернадського відкрите для спілкування й роздумів. В дуже непростих історичних умовах і життєвих обставинах геніальний мислитель аналізував природні земні проблеми в широкому контексті – від Всесвіту – до атому – в масштабах їхнього існування. Він знайшов загальні закономірності, розуміння яких дозволить людині (*Homo sapiens*) більш уважно й раціонально ставитись до довкілля – живого і косного [10, с. 22]. Дослідження соратника В. І. Вернадського, академіка О. Є. Ферсмана і багатьох інших показали, що в наш час, незважаючи на значні досягнення науки, практична техногенна діяльність людини поки що не наближає нас до сфери розуму, а віддаляє від неї. Відбувається техногенна деградація природного середовища. Історія ХХ і початку ХХІ століття з двома світовими війнами і реальними загрозами третьої світової (ядерної) війни, яка б знищила вщент основи людської цивілізації, неспроможність виключити з людських стосунків війни як спосіб вирішення протиріч, подальше розповсюдження ядерної зброї в світі свідчать про те, що питання невпинного висхідного поступу людства ще далеке від остаточного вирішення. Адже закономірність, яка виявлена Дж. Д. Даном і з якої випливає неминучість виникнення ноосфери, характерна для біосфери в цілому і може реалізовуватись спробами не одного, а декількох видів у різні епохи геологічного часу. Отже, гарантії, що саме *Homo sapiens* остаточно реалізує місію переходу біосфери в ноосферу, немає. Потрібно зробити ще дуже багато, перш за все у свідомості людства, щоб наблизити передбачення В. І. Вернадського про сферу розуму, яка формується в гармонії з природою. Чи зможе людство перебудуватись відповідно до принципів ноосферної взаємодії з природою, покаже час.

Але його майбутнє самозбереження і подальший розвиток залежать від цієї здатності [10, с. 15].

Погоджуємося, що надія на виправдання оптимізму В. І. Вернадського все ж таки є. Ми спостерігаємо багато паростків зусиль щодо зміни ставлення до природи в світі на міжнародному, державному, громадському й особистому рівнях [10, с. 15]. Однак необхідно докласти багато зусиль задля гармонійного розвитку природи і суспільства.

Вивчення різноманітних аспектів становлення ноосфери дозволяє довести її значимість для вирішення глобальних проблем, які встали на шляху розвитку людства у ХХІ ст., серед яких кричущою є проблема розумного поводження з відходами та ресурсозбереження. Ефективно вирішувати проблеми раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього середовища можливо тільки шляхом вдосконалення методів переробки, знешкодження, утилізації відходів.

Впровадження безвідходних технологічних систем агропромислового виробництва забезпечить раціональне використання всіх компонентів сировини та енергії в замкнутому циклі (первинні сировинні ресурси – виробництво – споживання – вторинні сировинні ресурси) та збереження екологічної рівноваги, що склалася в біосфері, наближуючи людство до ноосфери.

Список використаних джерел:

1. Калыгин В. Г. Промышленная экология : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. Г. Калыгин. – М.: Издательский центр «Академия», 2004. – 432 с.
2. Величко М. В. Экономика и ноосфера. Научно-методологические основы государственного управления социально-экономическим развитием в условиях глобализации. Ноосферный (этико-экологический) подход / М. В. Величко, В. В. Ефимов, Г. М. Иманов. – Санкт-Петербург : МФИН, 2012. – 168 с.
3. Философские мысли натуралиста / В. И. Вернадский. – М. : Наука. 1988. – 520 с.
4. Моисеев Н. Н. Человек и ноосфера / Н. Н. Моисеев. – М.: Мол. гвардия, 1990. – 351 с.
5. Екологія : підручник / С. І. Дорогунцов, К. Ф. Коценко, М. А. Хвесик та ін. – К.: КНЕУ, 2005. – 371 с.
6. Экология и экономика природопользования: Учебник для вузов / Под ред. проф. Э. В. Гирусова, проф. В. Н. Лопатина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 519 с.
7. Новиков Ю. Ю. Философ рубежа веков (посвящается 150-летию со дня рождения А. Бергсона) / Предисл. В. П. Визгина. – М., Ин-т ноосферных разработок и исследований, 2009. – 53 с.
8. Казначеев В. П. Учение В. И. Вернадского о биосфере и ноосфере / В. П. Казначеев; отв. ред. В. К. Шумный; Ин-т цитологии и генетики. – Новосибирск : Наука. Сиб. отд-ние, 1989. – 248 с.
9. Ивакин А. А. Повесть о Бытии: мыслящем и мыслимом : монография / А. А. Ивакин. – Одесса : Фенікс, 2016. – 296 с.
10. В. І. Вернадський – вчений, мислитель, організатор науки / А. Г. Загородній, С. В. Волков, О. С. Онищенко, В. М. Шестопапов // Вісник НАН України. – 2013. – № 3. – С. 8-37.
11. Вернадский В. И. Научная мысль как планетное явление (1936-1938) [Электронный

ресурс]. – Режим доступа: http://vernadsky.lib.ru/e-texts/archive/thought.html#tth_chAp2.

12. Шугрин С. М. Космическая организованность биосферы и ноосферы / С. М. Шугрин. – Новосибирск: Сиб. предприятие РАН «Наука», 1999. – 496 с.

Andrii Andreichenko, PhD in Economics, Associate Professor,
I. Mechnikov National University, Odesa

THE DOCTRINE OF THE NOOSPHERE AND THE PROBLEM OF IMPLEMENTATION OF NON-WASTE AGRICULTURAL PRODUCTION

Summary

The study of the noosphere in connected with the problem of implementation of non-waste production in the agro-industrial complex is studied. It is determined that the highest form of sustainable environmental management is such human activity which practically fully utilizes natural resources, does not generate pollution and waste and eventually returns everything again to nature, without violating its state. It is substantiated that the noosphere-oriented function of scientific knowledge is especially relevant in the choice of forms and methods of modernization of agro-industrial production.

It is proved that one of the ways to effectively solve the problem of optimal consumption of natural resources and environmental protection is the introduction of environmentally harmless non-waste production in the agro-industrial complex, which ensures high-quality socio-economic and ecological transformations of modern society.

Keywords: noosphere, biosphere, agroindustrial complex, non-waste production, resource-saving, ecology.

References:

1. Kalygin, V.G. (2004). *Promyshlennaja ekologija* [Industrial Ecology]. Izdatel'skij centr «Akademija», Moscow, 432 p. (in Russ.).
2. Velichko, M.V., Efimov, V.V., Imanov, G.M. (2012). *Ekonomika i noosfera. Nauchno-metodologicheskie osnovy gosudarstvennogo upravlenija social'no-jekonomicheskim razvitiem v uslovijah globalizacii. Noosfernyj (jetiko-jekologicheskij) podhod* [Economy and noosphere. Scientific and methodological bases of state management of social and economic development in the conditions of globalization. Noospheric (ethical-ecological) approach]. MFIN, St. Petersburg, 168 p. (in Russ.).
3. Vernadskij, V.I. (1988). *Filosofskie mysli naturalista* [Philosophical thoughts of a naturalist]. Nauka, Moscow, 520 p. (in Russ.).
4. Moiseev, N.N. (1990). *Chelovek i noosfera* [The man and noosphere]. Mol. Gvardija, Moscow, 351 p. (in Russ.).
5. Dorohuntsov, S.I., Kotsenko, K.F., Khvesyuk, M.A. et al. (2005). *Ekolohiia* [Ecology]. KNEU, Kyiv, 371 p. (in Ukr.).
6. Girusov, Je.V., Lopatin, V.N. (2003). *Ekologija i ekonomika prirodopol'zovanija* [Ecology and the economy of nature management], 2nd ed. JuNITI-DANA, Moscow, 519 p. (in Russ.).
7. Novikov, Ju.Ju. (2009). *Filosof rubezha vekov (posvjashhaetsja 150-letiju so dnja rozhdenija A. Bergsona)* [Philosopher of the turn of the century (dedicated to the 150th anniversary of the birth of A. Bergson)]. Moscow, 53 p. (in Russ.).
8. Kaznacheev, V.P. (1989). *Uchenie V. I. Vernadskogo o biosfere i noosfere* [The doctrine of Vernadsky V. I. on the biosphere and the noosphere]. Novosibirsk, 248 p. (in Russ.).
9. Ivakin, A.A. (2016). *Povest' o Bytii : mysljashhem i myslimom* [The Tale of Being: Thinking and Thought]. Feniks, Odessa, 296 p. (in Russ.).

10. Zahorodnij, A.H., Volkov, S.V., Onyschenko, O.S. & Shestopalov, V. M. (2013). Vernadsky V. I. is a scientist, thinker, organizer of science. *Visnyk NAN Ukrainy [Bulletin of the National Academy of Sciences of Ukraine]*, vol. 3, pp. 8-37 (in Ukr.).

11. Vernadskij, V.I. (1936-1938). Scientific thought as a planetary phenomenon. A few words about the noosphere. Available at: http://vernadsky.lib.ru/e-texts/archive/thought.html#tth_chAp2 (Accessed 25 Nov 2017) (in Russ.).

12. Shugrin, S.M. (1999). *Kosmicheskaja organizovannost' biosfery i noosfery* [Cosmic organization of the biosphere and noosphere]. Sib.predpriyatje RAN «Nauka», Novosibirsk, 496 p. (in Russ.).

УДК 338.4:330.342.22(477)

В. В. Яцура, к.е.н., професор,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
м. Львів

ГАРМОНІЗАЦІЯ РИНКОВИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Анотація

У статті розглядаються найактуальніші проблеми розвитку суспільства у XXI столітті, зумовлені всезростаючими проблемами глобалізації, інформатизації і швидким освоєнням нових технологій. Автор обґрунтовує необхідність формування нової концепції системи управління на основі гармонійних перетворень галузей і сфер економіки й управління.

Маркетингові, логістичні, екологічні напрями гармонійних трансформацій спрямовані на інноваційне світосприйняття інформаційного простору та зміни рівнів економічної топології організованості. Основами нової концепції системи управління мають стати людиноцентризм і система суспільних цінностей.

Ключові слова: економічний розвиток і його суперечності, глобальні проблеми і закономірності розвитку, науково-технологічна революція, голографічна структура Всесвіту, реальний зовнішній і внутрішній світ людини, система управління, філософія організації, стратегія змін мережі економічної топології організованості, гармонійна трансформація суспільства.

В. В. Яцура, к.э.н., профессор,
Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
г. Львов

ГАРМОНІЗАЦІЯ РЫНОЧНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ В ЭКОНОМИКЕ УКРАИНЫ

Анотация

В статье рассматриваются актуальные проблемы развития общества в XXI веке, обусловленные всевозрастающими проблемами глобализации, информатизации и быстрым освоением новых технологий. Автор обосновывает необходимость формирования новой